

MÚZEÁLIS GYŰJTEMÉNYEK FELHASZNÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ ISKOLAI OKTATÁSBAN

Múzeumaink szerepének, jelentőségének értékelése a közművelődés, - jelen esetben az iskolarendszerű oktatás területén - igen ellentmondásos képet mutat. Gyakran túlbecsülik a múzeumokban rejlő lehetőségeket, máskor pedig nem élnek mindazzal a többlettel, amelyet a múzeumok kincseinek közreadása adhat. Előadásom címe azért tűnik kissé bonyolultnak, mert nem érzem megfelelőnek az "iskola és múzeum" címet. Mindannyian tudjuk, hogy mindkét fogalom rendkívül szerteágazó, sokrétű intézményhálózatot fed. Nyilvánvaló, hogy differenciálnunk kell az alsófokú oktatás - sőt az általános iskolát előkészítő korosztályok - illetve a felsőoktatás intézményeinek nyújtható múzeumi szolgáltatások, illetve a különböző regionálisan, gyűjteményszerkezetükben, gyűjtőkörükben, kiállítási lehetőségeikben jelentősen eltérő múzeumok, kiállítóhelyek között.

Senki sem várhatja el egy vidéki múzeumtól, hogy ugyanazt az információs skálát adja, mint egy országos gyűjtőkörű múzeum. Ugyanakkor adott esetben egy-egy megyei múzeum gyűjteményszerkezete sokrétűbb tájékoztatást tesz lehetővé, mint a nagyobb múzeumoké, még akkor is, ha az egyes területek információs lehetőségei szűkebb körűek.

Feladatunk lenne tehát, hogy részletesen elemezzük azokat a lehetőségeket és feltételeket, melyek függvényeként a különböző múzeumok, illetve gyűjteményegyüttesek a más-más szintű és korosztályú iskolai oktatáshoz kapcsolódhatnak.

Sajnos ennek a feladatnak egészében nem tudunk eleget tenni. Egyrészt azért, mert a megfelelő elmélet és gyakorlat kialakulása még folyamatban van; másrészt azért, mert úgy véljük, helyesebb, ha megyei szempontból vizsgáljuk a kérdéskomplexumot, eltekintve a főváros sokkal bonyolultabb és más megoldási lehetőségeket kínáló kérdéscsoportjától.

Nézzük át tehát, mik azok a lehetőségek és elvárások, melyek a múzeum, illetve az iskolák részéről kölcsönösen felvetődhetnek.

A múzeum feladata a múlt megőrzésre méltó emlékeinek gyűjtése, feldolgozása és közreadása. E megfogalmazás hallatán önkéntelenül is a régészeti gyűjtemények gondolata vetődik fel, holott tartalmában benne van a közelmúlt is, nem beszélve arról, hogy a régészeten kívül magában foglalja a néprajzi, képzőművészeti, új- és legújabbkor-történeti, természetrajzi, iparművészeti tárgygyűjtéseket is. Ráadásul ki kell terjednie a műszaki, építészettörténeti, ipartörténeti, egyháztörténeti - s a sort igen sokáig folytathatnánk - emlékek gyűjtésére, feldolgozására és közreadására is. Ilyen értelemben tehát egy megyei múzeumi szervezet kisebb régió belül el kell, hogy lássa mindazt a feladatot, amely egyúttal országos szakmúzeumok feladata is. Nem lenne helyénvaló, ha pejorativnak éreznénk Móra megfogalmazását "vidéki pántlikamérés". Nem pejorativ, mert éppen sokrétűsége miatt igen szerteágazó feladatkört tud magára vállalni, amennyiben ehhez az objektív feltételek biztosíthatók.

A fejlődés útja valószínűleg a megyei szervezeteken belül is a szakosodás lesz, vagyis a jelenlegi osztályszervezet - régészeti osztály, néprajzi osztály stb. - önálló múzeumi egységekké fog fejlődni, mert a gyűjtés és a tudományos feldolgozás ezt a fejlődést kívánja meg, ugyanakkor e múzeumi egységeket önálló egységes közművelődési osztály fogja össze, vagyis a közművelődési osztályra hárul az egyik legfontosabb múzeumi feladat, a gyűjtemény értékeinek közre-

adása. Ez a közreadás természetesen nem szakadhat el a múzeumokban folyó tudományos kutatástól, hiszen a tárgyak megőrzésének, különböző értékeinek feltárása éppen a tudományos kutatásokat végző szakmuzeológusok feladata.

Itt egy kis kitérőt kell tennem. Beszélünk kell ugyanis a muzeális tárgyak értékrendjéről. Az elmúlt esztendőben törekvések indultak, hogy az ország múzeumaiban lévő muzeális tárgyakat különböző kategóriákba soroljuk. E folyamat még nem záródott le, ezért a problémakört ismertetem. A gyakorlat szerint vannak nemzetközi jelentőségű, országos jelentőségű, regionális jelentőségű és helyi jelentőségű muzeális tárgyak, amelyek közreadása és gondozása az említett sorrendben szükséges. A minősítés kérdése azonban a látszatnál sokkal bonyolultabb, nem beszélve arról, hogy bizonyos tárgyak jelentősége s ezzel együtt kategóriába sorolása is időszakonként változhat. Előfordulhat, hogy egy-egy tárgy, amely egyedi voltánál fogva országos jelentőségű, szerencsés körülmények között igen sok példányban kerül elő, vagyis kerül a közgyűjteménybe, így az eredeti az idők folyamán már múzeumtörténeti jelentőségűvé válik. A lokálpatriotizmus a vidéki muzeális gyűjtemények létrehozója, és egyik legfőbb hajtóereje, így igen sokszor vélt sérüléseket szenved. Számos példát lehetne erre felhozni. A 60-as években Felgyőn avarkori kettős sirt találtak, melyet csongrádi Rómaó és Júlia néven ismertettek a napilapok. Jelentős társadalmi összefogással a siregyüttest múzeumba szállították. Ma már azonban e korszakból közel 100 hasonló leletet ismerünk. A csongrádi kettős sir tehát - annál is inkább, mert múzeumba került - elsődlegesen múzeumtörténeti fontosságú, nem pedig regionális vagy országos jelentőségű lelet. S ennek ürügyén kell gondolatsorunkat tovább építeni.

A muzeális emlékek közreadásának alapvető formája a kiállítás. Milyen tárgyegyütteseket, témaköröket kell kiállításainknak összefoglalni, hogy lehetőség szerint a teljesre törekedjünk? Szükséges-e, hogy a csongrádi kettős sir

Állandó kiállításon szerepeljen? Ez már egy régi problémája múzeumainknak, hiszen a kuriozitás csak egyik összetevője a múzeumi kiállításoknak. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a szegedi múzeum állandó kiállításainak megrendezésében mindig is példamutató volt. A Móra Ferenc által rendezett tematikus kiállítások irányították a figyelmet arra, hogy a bemutatók célja nem lehet a tárgyak tömeges közszemlére tétele, hanem szükséges azok tematikus összefogása, elsősorban értelmezése. Itt Szegeden születtek az első olyan kiállítások, melyeket didaktikus kiállításoknak lehet nevezni. A törekvést napjainkban oly módon fejlesztjük tovább, hogy didaktikus kiállításaink nem egy múzeumra, hanem regionális egységre vonatkozathatók. Nem tartjuk ugyanis helyesnek, hogy egy-egy múzeum meglehetősen szűkös kiállítási lehetőségei mellett, a mindenáron, a minden bemutatásra törekdjék, hanem a gyűjtemények szerkezetének és a múzeum jellegének megfelelően a kiállításokat súlypontoszuk. Így pl. Csongrád megye régészeti anyagát a szegedi, a hódmezővásárhelyi és a szentesi múzeumban mutatjuk be, a néprajzi anyagot Szegeden, Makón, Vásárhelyen és Csongrádon. Törekvéseink szerint a jövőben a helytörténeti és az egyéb kiállításokat is hasonlóképpen súlypontoszuk.

Sok esetben felvetődik a kérdés, milyen hosszú ideig szükséges állandó kiállításainkat fenntartani. Az országos gyakorlat szerint 10-15 esztendeig, bár az installáció felújításával ez az időszak meghosszabbítható. Ennek a látzólagosan hosszú időtartamnak két oka van. Sem a technikai, sem a tudományos lehetőségek nincsenek meg arra, hogy gyorsabb ritmusban újítsuk fel állandó kiállításainkat. Nem biztos ugyanis, hogy ugyanaz a forrásanyag más környezetben többet jelent a látogató számára. Másrészt szükséges, hogy a fontos, különleges jelentőségű muzeális tárgyakat a látogatók biztosan megleljék. Erre a világ nagy múzeumai adnak példát, hiszen a bécsi Szépművészeti Múzeum II. emeletén a látogató évtizedek múltán is biztosan ugyanott találja azokat a kiemelkedő képzőművészeti alkotásokat, melyeket ismételt

meg kíván tekinteni. Ugyanakkor a rendszeres múzeumlátogató életkorával, képzettsége és szemlélete is változik, ezért a visszatérő látogató ugyanazt a tárgyat rokonkörnyezetben jobban befogadja, jobban tudja magában feldolgozni. Szándékosan nem beszélek a múzeumi szervezetre időnként teherként nehezedő kortárs képzőművészeti anyag bemutatásáról. Elsődlegesen a muzeális értékű képzőművészeti gyűjtemény közreadása lenne feladatunk, de ahol a körülmények ezt szükségessé teszik, vállalni kell a kortárs anyag bemutatását is. Az ország különböző régióiban itt is különböző feltételek és lehetőségek adódnak. A közművelődés ügyét tekintve alapjában véve a muzeális anyag lehet a mérce, melyhez a kortárs művészet alkotásait hasonlítani kell, figyelembe véve természetesen azt a tényt, hogy a különböző időszakok különböző körülmények között létrejött alkotásai nemcsak művészeti, hanem számos más aspektusból is értékelhetők. A Csongrád megyéhez hasonló regionális kiállítási rendszer természetesen más megyékben más körülmények között valósítható meg, vagy teljesen más struktúrára van szükség. A jelenlegi kiállítási rendszerünk egyik legebevezetőbb pontja ugyanis éppen az iskolai rendszerű oktatásban történő hasznosítás kérdése. A tanulók ugyanis a helyi kiállítóhelyek bemutatóiból nem azonos spektrumú tájékoztatást nyerhetnek. Azt azonban senki sem vonhatja kétségbe, hogy ez nemcsak múzeumi probléma, hiszen a fővárosban vagy a megyei városokban minden más közművelődési lehetőség sokkal szélesebb körű, mint a kisebb városokban. Ezek objektív feltételek, melyeken a tanulmányi kirándulások rendszerének jobb átgondolásával lehet segíteni. Nem biztos, hogy egy-egy kisebb település tanulói több ismeretet szereznek egy többszáz kilométeres utazás során - természetesen múzeumi területen -, mint saját megyéjük múzeumi kiállításainak tanulmányozása során szerezhetnek. Kiállítási struktúránkat éppen azért szerveztük a fentebb ismertetett módon, hogy azok könnyen elérhető részekből egységgé formálódjanak.

Muzeológiánk régibb s egyfolytában vitatott kérdése, milyen információs szinten rendezzük meg állandó kiállításain-

kat. Sokan állítjuk, hogy az a követelmény, mely szerint egy kiállításnak olyannak kell lenni, hogy az analfabétáktól az egyetemet végzettekig mindenki egyformán értse, nem megvalósítható. Az természetes, hogy egyes kiállításból a különböző képzettségű rétegek különböző minőségű és mennyiségű információt raktároznak el, mégis úgy vélem, alapkövetelmény a középfokú képzettségi szint lehet, sőt kell hogy legyen. El kell kerülnünk azokat az alapszintű közhelyeket, hogy a kőkorszakban kőbaltát használtak, hogy a cseréptányérból ettek, hogy a kerék sohasem volt szögletes. Végezetül az állandó kiállítások témakörénél még egy fontos jelenségre kell felhívnom a figyelmet. Tapasztalataim szerint egy állandó kiállítás, melyben több ezer műtárgy látható, hogy úgy mondjam, nem emészthető meg egyszerre. Ahogy a látogató egy-egy nagy képtár festményei közül önkéntelenül kiválaszt néhányat, amelyek mélyebben rögződnek benne, a többi kiállításnál is elsődlegesen bizonyos részleteket tüntet ki jobban figyelmével. Az ismételt látogatás során sok esetben szinte magától adódóan fedez fel önmagának újabb és újabb olyan részleteket vagy együtteseket, melyek fölött korábban átsiklott. A kiállításokon közreadott igen széles körű, néhol részleteiben is kibontakoztatott, néhol nagyobb egységeket összefoglalt ismerettömeg el-sajátítása nem egyszerű feladat még akkor sem, ha különböző katalógusok, akusztikus berendezések segítik azt elő. Nem beszélve a verbális tájékoztatásról, melyet rendkívül fontosnak tartok, s amely nélkül, véleményem szerint, bizonyos típusú kiállítások meghatározott tudásszintű rétegek számára nem teljes értékűek. A háttér információkat ugyanis nem lehet az installációba foglalni, s csak korlátozottan a kiállítás írott katalógusába. S ezen a ponton kapcsolódik igen szorosan a pedagógus szerepe a múzeumi kiállításokhoz, amennyiben iskola és múzeum kapcsolatáról beszélünk. Visszatérve a kiállítások problematikájához, az időszak kiállítások általában kisebb, részletesebben bemutatott, könnyebben elsajátítható témakört ülelnek át, mely sok esetben látványosabb is. Ezek az időszak kiállítások mintegy kiegészítik az állandó kiállítások mondanivalóját. Gondolhatunk itt a fazekasság technológiájára, egy-egy kiemelkedő személyiség életútjára,

vagy egyes évfordulók kaposán egy-egy fontos történelmi esemény feldolgozására. A múzeumi gyűjtemények jellegénél fogva szükség van e kiállításokra, és a lehetőségek is lényegesen nagyobbak, mint az állandó kiállítások esetében. Lehetőség van e kamaratárlatok mozgatására, több helyen történő bemutatására, üzemekben, iskolákban történő felhasználására. Sajnos még nincsenek meg annak a technológiai feltételei, hogy egy-egy vándorkiállítást vagy vándorkiállítások sorát módszeresen a tanmenethez kapcsolódóan mozgassunk, esetlegesen több példányban - már amennyiben kiállításoknál ez a kifejezés előfordulhat - állítsunk elő. Múzeumaink gyűjteménye ugyanis lehetővé tenné közel azonos szintű "több példányos" időszak kiállítások bemutatását. Hiszen bizonyos régészeti tárgyakból, dokumentumokból, ásványokból, kőzetekből, csigákból stb. nem egy-egy darab áll rendelkezésünkre. Így tehát pl. egyes védett madaraink hasznát ismertető időszak kiállítás egyidőben több helyen is bemutatható lenne.

Most jutottunk el fejtegetésünk során a múzeumi tárgyak közvetlen kapcsolatáig. Muzeológiai szempontból minden egyes műtárgynak kettős értéke van. Az egyik a forrásérték, mely az adott tudományágon belüli ismereteinket különböző szinten bővíti, kiegészíti. A másik az illusztrációs érték, amely adott esetben kiállításon vagy más közvetlen módon hozzájárul a már meglévő ismeretek kibővítéséhez, pontosításához, tárgyi formábaöntéséhez, vagy ha úgy tetszik kézzelfoghatóvá tételéhez. E kettős érték természetesen fedi egymást.

Ugyanigy kettős funkciója lehet a múzeumi tárgynak az iskola szempontjából is. Lehet, és a legtöbb esetben ez a fő funkció a tankönyvek anyagának illusztrációja, adott esetekben tárgyi megjelenítője, emberközelpbe hozója.

Lehet azonban a tankönyvek anyagán kívüli új ismeretek forrása, melyek megszerzésére nincs lehetőség az oktatás hagyományos tanmenetén belül, ugyanakkor egyes témakörök el-sajátításánál jelentősen kiegészítheti a különböző objektív akadályok miatt néha meglehetősen szűk keretekbe szorított képet.

Természetesen mindkét esetben megfelelő módszerrel kell a muzeális tárgyak adatait információkat közvetíteni, hiszen a tárgy önmagában csak a szakértők számára jelent információbázist. Közismert a rossz példa, amikor az egykori pedagógus egy kis üvegcset emelt fel a tanulók előtt és azt mondta: - látjátok gyerekek, ilyen a tenger. A kis palackba zárt tengervíz nem jelent tengert, mint ahogy egyetlen faragvány-töredékből sem lehet gótikus építészetet bemutatni. Egy csepp tengervíz elemzése azonban a tanulók számára is széles körű új ismereteket nyújthat, s egyetlen szárnyasoltár elemzése szerteágazó ismeretek elsajátítására nyújt alkalmat a gótikus festészettől az egykori világhépig, társadalmi rendig, vallástörténetig.

Hogyan használja vagy használhatná ki korunk iskolája mindazt, amit a múzeumban lévő lehetőségek rejtnek? Hazai múzeumi ügyünk Európa élvonalába tartozik. Kiállításai mindenkor a legkorszerűbb elvek figyelembevételével készültek. A közművelődés ügyével foglalkozó határozatok megjelenése óta intézményeink közművelődési tevékenysége megsokszorozódott. Korábban alig-alig találkoztunk főhivatású népművelőkkel a múzeumokban, a tárlatvezetéseket muzeológusok, majd egyetemi hallgatók tartották. Ma már minden nagyobb múzeum rendelkezik önálló közművelődési osztállyal, mely szervezi és tájékoztatja a múzeumlátogatókat. E hálózat kiépítése során számos kisebb-nagyobb nehézség jelentkezett. A legtöbb probléma abból adódott, hogy egyetemünkön, főiskoláinkon általános képzésű népművelők végeztek, akik elsődlegesen művelődési házakban való munkára képezték magukat. Így azután múzeumba kerülve hosszabb időnek kellett elteltie ahhoz - és sok helyen e folyamat még napjainkban is tart - hogy megtalálják azokat a sajátos formákat, amelyek a múzeumi jellegű közművelői tevékenységre jellemzőek, illetve amelyek ezen a speciális szakterületen a leghatékonyabbak. Ebben az útkeresésben lassan-lassan sikerül a leghatékonyabb módszereket megtalálni, ámbar mégis azt kell mondanunk, hogy az ideális lehetőségektől még messze vagyunk. Igaz ugyan, hogy a múzeumlátogatók többségét a tanuló ifjúság je-

lenti, akiket iskolai kirándulásaik vagy egyéb szervezések során csoportosan visznek a múzeumba. Ha azonban a számok mögé nézünk, rendszerint kitűnik, hogy a saját lakóhelyük múzeumait látogatják a legkevésbé rendszeresen. Ennek két oka van. Az állandó kiállításokat "ezt már láttuk" felkiáltással nem eléggé rendszeresen tanulmányozzák, pedig mint azt már kifejtettük, az ott nyert ismeretek elmélyítése nem is olyan egyszerű feladat. Az időszaki kiállításokról pedig sok esetben elvonja a figyelmet a más és más jellegű kulturális rendezvény, így azután elsiklanak fölöttük. Nem emlékszem arra, hogy pl. a szegedi rajzpedagógusok valaha is módszeresen látogatták volna múzeumunk tárlatait egy-két festőművész rajztanárt kivéve, aki a kiemelkedő fontosságú tárlatra elhozta kedvenc tanítványait. Ez pedig nyilván nem a múzeumi közönségszervezésnek a hibája. Nem arról van szó, hogy minden képzőművészeti bemutatóra minden diákot el kell hozni, hanem arról, hogy jelenkori képzőművészetünk főbb irányzatait ezeken a tárlatokon ismerhetik meg, itt van lehetőség alapvető izlésformáló nevelésre, itt van lehetőség korszerű szemlélet kialakítására. De ugyanez vonatkozhat más szakterületekre is, hiszen a Kőolaj és földgáz c. kamarakiállításunk minden tankönyvnél jobban szemlélteti a szénhidrogének útját a kialakulástól a fogyasztóig. Alkalmas arra, hogy a tanmenetnek megfelelően az adott témakörhöz kapcsolódóan ott órát tartsanak.

Az állandó és időszaki kiállítások rendszeres látogatásán kívül a múzeum és iskola közötti kölcsönös együttműködés legkorszerűbb formája a kiscsoportos foglalkozás. Ennek szép példáját adja a szegedi múzeum vasárnapi múzeumi matiné sorozata, amelyen különböző szakterületek jó ismerői foglalkoznak gyerekekkel úgy, hogy a muzeális tárgyakat a gyerekek kézbe vehetik, azokat tanulmányozhatják játékos szinten. Ezzel a "múzeumhoz szoktatjuk" a gyerekeket, olyan alapismereteket adva, amelyek a kérdéses szakterület további tudásanyagának elsajátítását megkönnyítik. Ezek a múzeumi szolgáltatások ingyenesek. Szélesebb körű kiterjesztésükre azonban elsősorban anyagi okok miatt nincs lehetőség. Több kapitalista országban

tapasztaltam, hogy középiskolák előadásokat, témaköröket rendelnek meg múzeumoknál, természetesen ellenszolgáltatás fejében, s akkor a múzeum megbizsa azt a nem szükségképpen az intézmény állományához tartozó kutatót vagy pedagógust, aki a szakterület kiváló ismerője, és lehetőséget biztosít arra, hogy az előadásokat vagy tanórákat a múzeumon belül a kérdéses tárgycsoport bemutatásával, részletes megismerésével megszervezhessék. Ott tehát a múzeumi propagandával foglalkozók elsődleges feladata a szervezés. Ezt például a világ egyik legnagyobb gyűjteményében, a British Múzeumban 3 fő végzi. A "bedolgozók" létszáma azonban igen magas.

A kutató muzeológusok általában ritkán alkalmasak arra, hogy a tanuló ifjúsággal megfelelő kontaktust teremtsenek, nincs is pedagógiai képzettségük. Egyébként is luxus, ha a jól képzett szakember a kutatásra fordítható idejét tárlatvezetéssel tölti. Erre ijesztő példák vannak, hiszen sokszor óvodai csoportok vezetői is megkivánják, hogy a gyerekeket egy-egy kiállításon a szakkutató kalauzolja. A szegedi és a vásárhelyi múzeumban is szerveztünk múzeumi történelemórákat, a tapasztalatok meggyőztek arról, hogy az egyes részkérdések ilyenén való tárgyalása sokkal hatékonyabb, mint a rendes tantermi óra során történő feldolgozás. Nyilvánvaló persze, hogy nem lehet minden történelem-órát, vagy természetrajz-órát a múzeumban megtartani, ki kell választani azokat a témaköröket, amelyekhez - mint mondtam - a múzeum illusztrációt adhat, s el kell különíteni azokat a témaköröket, amelyekhez a muzeális tárgyak a tankönyvekben foglaltaknál szélesebb körű, elmélyültebb, új ismereteket adhatnak.

Külön fontosnak tartom hangsúlyozni a specializálódást. Tapasztalataim szerint azok az iskolai kirándulások, melyek a pusztaszeri emlékparkban fejeződtek be, egy-egy rendhagyó történelem-óra keretében teljesebb szemléletű, elmélyült ismereteket nyújtottak mind a honfoglalásról, mind a felszabadulás, a földosztásról, mint amire egy-egy történelemóra keretében lehetőség nyílik. A korszerű múzeum adta lehetőségeket egészítik ki azok a filmvetítések, melyeken a muzeo-

lógia különböző szakterületei különböző témacsoportjairól készült filmeket mutatunk be. Reméljük, nincs messze az idő, amikor múzeumaink korszerű video-berendezésekkel is rendelkeznek majd. Bárki felvethetné annak a lehetőségét, hogy a video-berendezések beviszik a múzeumokat az iskolákba. E témakörrel már sokat beszéltek, ahogy a hangversenyt nem helyettesíti a lemez, a festményt nem pótolja a poszter, ugyanúgy a múzeumi környezetet, az eredeti tárgyak varázsát sem tudja visszaadni semmilyen video-berendezés, legfeljebb, és ez szükségszerű is, az ismeretek kiegészítésére szolgálhat.

Általános feladatunknak tartjuk, hogy az elmúlt évek sikeres kezdeményezéseit szélesebb körben fejlesszük tovább. Ehhez azonban kétirányú közeledésre van szükség. Ma már nyitott múzeumok állnak mindenütt az érdeklődők előtt, elébe mennek a várható feladatoknak. Ugyanakkor múzeumaink várnak arra, hogy a pedagógustársadalom közeledjék a közgyűjteményekhez, használja ki jobban azokat a lehetőségeket, melyek a múzeumokban rejlenek a tanulók ismereteinek kiszélesítéséhez és elmélyítéséhez.

Fejtegetéseim során kitértem, ha csak röviden is, a verbális tájékoztatás jelentőségére. Ugy vélem, ezen a téren van a legnagyobb lemaradás, hiszen kiállításaink, katalógusaink igen magas szintűek. Elvértve akad azonban csak múzeumpedagógus, aki tudja, hogy egy adott szakterületen belül mi az, amit az iskolai oktatás felhasználhat, és azt, hogy milyen szinten lehet és kell a múzeumi anyag kaposán az iskoláknak, illetve a tanulóknak átadni. Szeretnénk, ha ezen a téren a pedagógusok szorosabb társá válnának. A múzeumok nincsenek arra felkészülve, hogy egy adott témakörből rövid időn belül 30-40 előadást, illetve bemutatót tartsanak. Ha példaként vesszük Szeged iskoláit, akkor valószínűnek tartható, hogy a sok-sok osztályban ugyanabban az időszakban kerül sor azonos tananyag elsajátítására. Ebben az esetben kézenfekvőnek tűnik a megoldás, elsőként maguknak a pedagógusoknak kell megismerkedniük a muzeális anyagban rejlő kiegészítő információk

értékével, az abból felszínre hozható lehetőségekkel, és a múzeumban kell azt a tanulóknak továbbítani. Hosszú időn keresztül vitatkoztunk azon, mi helyesebb, a múzeumot kivinni az iskolákba /különböző börszűz kiállítászok, poszterbematatók/ vagy a tanuló ifjúszűgöt behozni a múzeumba. Véleményünk szerinti mindkét lehetőséggel élni lehet, de a teljességre törekvés lehetősége nélkül az utóbbi megoldás mindenképpen hatékonyabb. Jelenlegi szervezeti és személyi ellátottságunk nem teszi lehetővé, hogy a vázolt feladatokat csak a múzeumok oldják meg. Szükségesnek tűnik, hogy a szakfelügyelők fokozottabban irányítsák a figyelmet a múzeumok és az iskolák közötti kapcsolat fontosságára, hogy a pedagógusok is érezzék át az ügy fontosságát. Nyilvánvaló, hogy nem minden múzeum alkalmas - mint arra már utaltam - a szakterület egészét felölelő feladat ellátására. Hiba is lenne, ha arra törekednénk, hogy minden kis kiállítóhely, vagy helytörténeti gyűjtemény ilyen igényeket elégítsen ki. Arra azonban törekednünk kell, hogy mindenütt messzemenően használják ki a helyi lehetőségeket.

Rövid összefoglalóban nem törekedhettem a szerteágazó kérdéscsoport mindenegyész ágának részletes megrajzolására. Szándékomban az volt, hogy felvillantsam a legfontosabb kérdéseket, s kísérletet tegyek arra, hogy a megoldáshoz vezető valamelyik utat megjelöljem, eddigi ismereteim birtokában, s annak tudatában, hogy a legszűzbbnek tűnő út is torkolthat zsákutcába.